

**DÖVİZ ÜZERİNDEN YAPILAN
SÖZLEŞMELERDE
İŞLEM TEMELİNİN ÇÖKMESİ VE
SÖZLEŞMENİN
UYARLANMASI TALEBİ**

OKYAY | EVREN

Avukatlık & Arabuluculuk

Son dönemde Türk Lirası'nın diğer para birimleri karşısında hızlı bir şekilde değer kaybetmesi nedeniyle, bir tarafın döviz ile borçlandığı sözleşmelerin ifa edilmesinde önemli sorunlar yaşanmaya başladı.

Bu doğrultuda döviz ile yapılan sözleşmeleri uyarlanması talebinin Türk Hukuku çerçevesinde değerlendirmesini yaparak sizlerle paylaşmak istedik.

Çalışmamızda ilk olarak sözleşmenin değişen koşullara uyarlanmasındaki ilkeler incelenmiş, ardından aşırı ifa gücünün hukukumuzda nasıl düzenlendiği ele alınmış, döviz ile yapılan kira sözleşmeleri değerlendirilmiş ve son olarak da Yargıtay'ın konu hakkındaki görüşleri çeşitli kararlarından özetlenmiştir.

Sonuç bölümünde de tüm çalışma neticesinde ortaya konan görüşler paylaşılmıştır.

Saygılarımızla.

OKYAY | **EVREN**

Avukatlık & Arabuluculuk

DÖVİZ ÜZERİNDEN YAPILAN SÖZLEŞMELERDE İŞLEM TEMELİNİN ÇÖKMESİ VE SÖZLEŞMENİN UYARLANMASI TALEBİ

OKYAY | EVREN

Avukatlık & Arbuluculuk

Giriş

Türkiye'de son dönemde yaşanan ekonomik olaylar döviz kurunun çok hızlı bir şekilde artmasına sebep olmuştur. Yaşanan bu olaylar en çok döviz kuru ile yapılan sözleşmeleri etkilemektedir. Dolar ve diğer para birimlerinin gün içinde dahi sert bir şekilde yükseliş ve düşüşü, taraflardan edimini döviz kuruna bağlı olarak ifa edecek olanın saatler içerisinde çok daha ağır bir yük altına girmesine neden olabilmektedir.

Bu çalışma ile 6100 Sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK) kapsamında aşırı ifa güçlüğü'nün tanımı ve unsurları, özellikle döviz kuru ile yapılan kira sözleşmelerinde tarafların sahip olduğu haklar, Yargıtay'ın döviz kurunda meydana gelen değişikliklere ilişkin bakış açısı, döviz kurunda meydana gelen ani değişikliklerin sözleşmelere olan etkisi ve Türkiye'de meydana gelen ekonomik sıkıntıların sözleşmelere olan etkisi gibi konular irdelenecektir.

1. SÖZLEŞMENİN DEĞİŞEN KOŞULLARA UYARLANMASINDA İLKELER

Her sözleşme ifa edilmek amacıyla yapılmaktadır. Bu bakımdan taraflar arasında yapılan sözleşmenin daha sonradan meydana gelen değişikliklerden etkilenmemesi gerekir. Borçlar Hukuku kapsamında yapılan sözleşmenin ifası bir taraf için imkansız hale gelebilir veya sözleşmenin ifası o taraf için dürüstlük kuralına aykırı olacak şekilde büyük bir yük oluşturabilir. Kanun'da bu iki durum ayrı ayrı belirtilmiştir.

Çalışmamızın konusunu oluşturan ve TBK'da "Aşırı İfa Güçlüğü" olarak kabul edilen sözleşmenin yapıldığı sırada mevcut olguları, taraflardan birinden istemenin dürüstlük kuralına aykırı olduğu kısım temelinde iki ilkenin çatışmasına dayanmaktadır.

a) Ahde Vefa İlkesi

Sözleşme hukukunun temel ilkelerindendir. Bu ilkeye göre, sözleşme, yapıldığı andaki şartlara uygun olarak uygulanmalıdır. Ahde vefa ilkesi (**pacta sonda servanda**) gereği borçlu edimini üstlendiği şekilde, bir başka deyişle sözleşmeye bağlı olarak ifa etmekle yükümlüdür. Ancak ahde vefa (sözleşmeye bağlılık) ilkesi "*Herkes hakkını kullanırken iyiniyet (dürüstlük) kurallarına uymakla yükümlüdür, bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz*" ilkesini getiren TMK 2. madde düzenlemesi ile sınırlı olarak uygulanmalıdır.

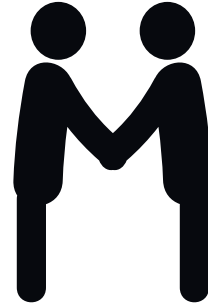
Sözleşmenin ifası sırasında hal ve şartların değişmesi durumunda, doğruluk ve dürüstlük kuralı gereği sözleşmenin ve ifanın yeni koşullara uyarlanması gerekiyorsa, ahde vefa ilkesinin aksine sözleşme yeni hal ve şartlara göre değiştirilecektir. Bu duruma "sözleşmenin değişen şartlara uyarlanması" ilkesi denmektedir.

Ahde vefa ilkesinin istisnasını işlem temelinin çökmesi teorisi oluşturur. İşlem temelinin çökmesi kapsamında uyarlama çönder ve çok sıkı koşulların varlığı halinde mümkün olmalıdır.

b) İşlem Temelinin Çökmesi Teorisi

İfa imkansızlığı kavramından farklı olarak işlem temelinin çökmesi teorisi uyarlama istemini esas alır. İşlem temelinin çökmesi teorisi ahde vefa ilkesinin istisnasını oluşturmaktadır. Yeni borçlar kanununda da bu teoriye yer verilmiş ve madde gerekçesinde "Bu yeni düzenleme, öğreti ve uygulamada sözleşmeye bağlılık (ahde vefa) ilkesinin istisnalarından biri olarak kabul edilen, "işlem temelinin çökmesi" ne ilişkindir." hükmüne yer verilmiştir.

İşlem temelinden anlaşılması gereken "sözleşmenin asıl içeriğine dahil olmamakla birlikte sözleşmenin kurulması aşamasında ortaya çıkan ve işlem iradesinin dayanağı olan belirli koşulların varlığına veya gelecekte ortaya çıkmalarına ilişkin ortak tasavvurlar" dır. Bu tasavvurların konusunu sözleşmenin kurulması aşamasında mevcut ve sözleşme kurulduktan sonra gerçekleşen bazı hal ve şartlar oluşturur. Taraflar işlem iradelerini bu tasavvurlar üzerine inşa etmiş bulunmalıdır. Hukuki işlemin üzerine inşa edildiği bu tasavvurların gerçeğe uygun olmadığı sonradan anlaşıldığı zaman işlem temeli çökmüş sayılacaktır.

"İşlem temelini çökmesi" kuramının temeli madde gerekçesinde de belirtildiği gibi Türk Medenî Kanunu'nun 2. maddesinde yer alan "dürüstlük kuralı"dır.

İşlem temelini çökmesi kavramı altında değerlendirilen aşırı ifa güçlüğü, sözleşmenin yapılmasına temel oluşturan olguların, sözleşmenin kurulması sırasında tarafların öngöremeyecekleri, hesaba katmalarının beklenemeyeceği olağanüstü durumların ortaya çıkmasıyla esaslı şekilde değişmesini, sözleşmede edimler arasında kurulan dengenin alt üst olmasını, borçlu için sözleşme koşullarında borcun ifasının dürüstlük kuralına aykırı düşecek ölçüde ağırlaşmasını ifade etmektedir.

2. AŞIRI İFA GÜÇLÜĞÜ KANUNDA NASIL DÜZENLENMİŞTİR?

Aşırı ifa güçlüğü kavramı TBK 138. maddede düzenlenmiştir. Madde metnine göre:

"Sözleşmenin yapıldığı sırada taraflarca öngörülme ve öngörülmesi de beklenmeyen olağanüstü bir durum, borçludan kaynaklanmayan bir sebeple ortaya çıkar ve sözleşmenin yapıldığı sırada mevcut olguları, kendisinden ifanın istenmesini dürüstlük kurallarına aykırı düşecek derecede borçlu aleyhine değiştirir ve borçlu da borcunu henüz ifa etmemiş veya ifanın aşırı ölçüde güçleşmesinden doğan haklarını saklı tutarak ifa etmiş olursa borçlu, hâkimden sözleşmenin yeni koşullara uyarlanmasını isteme, bu mümkün olmadığı takdirde sözleşmeden dönme hakkına sahiptir. Sürekli edimli sözleşmelerde borçlu, kural olarak dönme hakkının yerine fesih hakkını kullanır.

Bu madde hükmü yabancı para borçlarında da uygulanır."

Bu madde uyarınca taraflardan biri madde metninde yer alan şartlar oluştuğunda hakimden sözleşmenin uyarlanmasını isteyebilir. Hakim burada kendi koyduğu kurallarla sadece sözleşmede boşluk olan noktayı tamamlayabilir ve tarafların sözleşmenin kuruluşunda istedikleri ancak ayrıntısını hesap etmedikleri ya da mutabık olmadıkları hususlara yeni bir biçim verir. Hakimin koyduğu kural sözleşmenin bütününe uygun olmalı, sözleşmenin geneli ve niteliği ile uyumlu olmalıdır.

Bu madde uyarınca bir sözleşmede aşırı ifa güçlüğünden bahsedebilmek için belirli şartların gerçekleşmesi gerekmektedir.

• **Sözleşmenin yapıldığı sırada taraflarca öngörülemeyen ve öngörülmesi de beklenmeyen olağanüstü bir durum varlığı gerekmektedir.**

Aşırı ifa güçlüğünde en çok tartışılan kısım burasıdır. Bu hükme göre sözleşme koşullarında meydana gelen değişiklik öngörülemez olmalıdır. (Savaş, ekonomik kriz, devalüasyon, tabii afetler, ithal ve ihraç konusundaki getirilen yasak ve tehditler, para değerinin önemli ölçüde düşmesi, enflasyon grafiğindeki aşırı yükselmeler vb.)

Uyarlamayı doğuran koşullar, sözleşmenin kurulmasından sonra meydana gelmiş olmalı ve hakimden uyarlamayı talep eden tarafın, sözleşmenin yapıldığı sırada gerçekleşen olayları öngörememiş ya da öngörülmesinin borçludan beklenemeyecek olması gerekir. Hakim olayda neyin öngörülebilir neyin öngörülemez olduğunu değerlendirirken tarafların ve somut koşulların durumuna bakar.

• **Uyarlama isteyen Tarafın (Borçlunun) Kusurunun Bulunmaması (Durumun Borçludan Kaynaklanmamış Olması)**

Yeni düzenlemede kusur ifadesi geçmemiş bunun yerine beklenmedik olağanüstü durumun uyarlama isteyen tarafa isnat edilememesi aranmıştır. **Buna göre beklenmeyen olağanüstü bir durumun, uyarlama isteyen taraftan kaynaklanmayan bir sebeple ortaya çıkması gerekmektedir.** Taraflar olağanüstü durumun meydana gelmesi için çaba sarf etmişlerse uyarlama talebinde bulunamayacaklardır.

- **Tarafların Yüklendikleri Edimler Arasındaki Dengenin Dürüstlük Kuralına Aykırı Şekilde (Borçlu Aleyhine) Aşırı Ölçüde Bozulmuş Olması**

Sonradan meydana gelen ve sözleşmenin koşullarında değişiklik yaratan olay, edimler arası eşitlik ve dengeyi önemli ölçüde bozmuş olmalı ve edimler arasında objektif yönden ağır bir oransızlık meydana gelmiş olmalıdır.

TBK 138. maddenin düzenlemesinde **“sözleşmenin yapıldığı sırada mevcut olguların, kendisinden ifanın istenmesini dürüstlük kurallarına aykırı düşecek derecede borçlu aleyhine değişmiş olması”** ifadesi kullanılmaktadır.

Madde düzenlemesi sözleşme kurallarının dürüstlük kuralına aykırı olacak şekilde uyarılama talebinde bulunacak taraf açısından kötüleşmesini aramaktadır. Meydana gelen öngörülemez olayların sözleşmenin devamını zora sokması gerekmekte ve sözleşmenin aynı şekilde devam etmesinde uyarılama talep eden taraf açısından bir faydanın bulunmaması gerekmektedir. Yargıtay “sözleşmenin ifasının çekilmez hale gelmesi” ifadesiyle kararlarında bu şarta yer vermektedir.

- **Edimin Henüz İfa Edilmemiş veya İfanın Aşırı Ölçüde Güçleşmesinden Doğan Haklar Saklı Tutularak İfa Edilmiş Olması**

Hakimden uyarılama talep edecek taraf madde hükmüne göre edimini henüz ifa etmemiş olmalıdır.

Eğer uyarılama talep edecek taraf sözleşmede meydana gelen öngörülemez koşullara rağmen edimini ifa etmişse artık uyarılama söz konusu olmayacaktır. Çünkü bu durum edimin ifa edilmesinde dürüstlük kuralına aykırı olacak bir güçlüğü söz konusu olmadığını gösterecektir. Ancak uyarılama talep edecek taraf sözleşmeden kaynaklanan edimini ifa ederken bir ihtirazı kayıt koymuşsa ifanın aşırı ölçüde güçlenmesinden doğan haklarını saklı tutmuş sayılacaktır.

Yargıtay, 2012 tarihli dövizle borçlanma sözleşmesinin uyarılmasına ilişkin davanın temyizi sonucu vermiş olduğu bir kararında, davanın kredi geri ödemesinin başladığı tarihten iki yıl sonra açılmış olduğunu, bu durumda davacının sözleşmeyi benimsediğinin kabulü gerektiğinden davanın reddi gerektiği gerekçesi ile yerel mahkemenin uyarlamaya ilişkin kararını bozmuştur.

3. DÖVİZ KURU İLE KİRA SÖZLEŞMESİ YAPTIM KURDA MEYDANA GELEN DEĞİŞİKLİKLER KARŞISINDA NE YAPABİLİRİM?

Aşırı ifa gücünü düzenleyen TBK 138. maddenin son fıkrasına göre yabancı para borçları bakımından da bu madde uygulama alanı bulacaktır. Dolayısıyla yabancı para borçları bakımından eğer kurdaki öngörülemez artış dolayısıyla taraflardan biri dürüstlük kuralına aykırılık oluşturacak şekilde ifa gücüne düşerse bu madde hükmünden faydalanabilecektir. Yabancı para birimi ile belirlenen kira sözleşmeleri bakımından ise ayrı bir hüküm vardır.

Kira bedelinin belirlenmesini düzenleyen TBK'nın 344. maddesine göre;

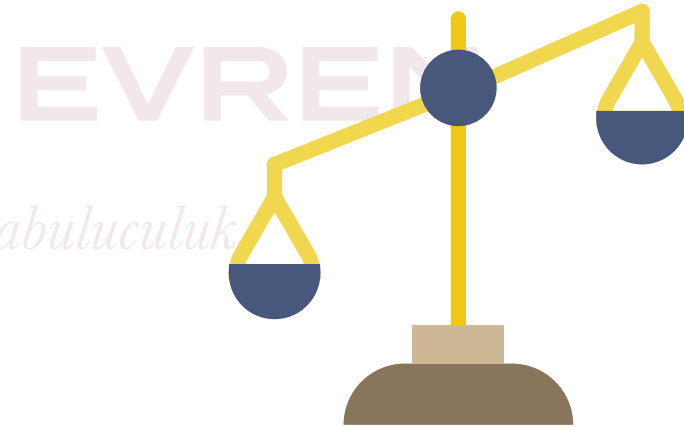
"Sözleşmede kira bedeli yabancı para olarak kararlaştırılmışsa, beş yıl geçmedikçe kira bedelinde değişiklik yapılamaz." Ancak " bu Kanunun, "Aşırı ifa gücünü" başlıklı 138 inci maddesi hükmü saklıdır."

Dolayısıyla kira bedeli yabancı para olarak kararlaştırıldığında taraflardan biri öngörülemez şekilde meydana gelen döviz kuru artışı durumunda hakimden uyarılma talep edebilecektir.

Kanun'un yapmış olduğu açık düzenleme uyarınca bedeli yabancı para olarak belirlenen kira sözleşmelerinin aşırı ifa gücünü hükümlerinden faydalanacağı söylenebilir. Ancak tam da bu noktada Yargıtay, vermiş olduğu kararlarında **"Türkiye'de meydana gelen döviz kuru artışlarının öngörülemez bir durum olmadığına"** değinmiştir.

4. YARGITAY DÖVİZ KURUNDA MEYDANA GELEN DEĞİŞİKLİKLERİ NASIL DEĞERLENDİRİYOR?

Yargıtay'ın aşırı ifa gücünü konusunda vermiş olduğu ilke kararı 2014/1614 E., 2014/900 K. ve 12.11.2014 tarihli Hukuk Genel Kurulu kararıdır. Bu kararda Yargıtay Türkiye'de yıllardan beri istikrarlı bir ekonominin olmadığını belirtmiş ve dolayısıyla Türk parasının değerinin düşmesinde öngörülemezlik unsurunun oluşmadığına karar vermiştir.

Yargıtay'a göre:

"Taraflar arasındaki (davaya konu) konut kredi sözleşmesi 15.08.2008 tarihinde düzenlenmiş, davacı TL (YTL) üzerinden kredi kullanma imkanı varken, Japon Yeni üzerinden dövize endeksli konut kredi kullanmıştır. Yaklaşık üç yıl boyunca da kurda aşırı bir değer artışı meydana gelmediğinden, davacı kullandığı kredi taksitlerini ödemiştir.

Yukarıdan beri açıklandığı gibi, Türkiye'de yıllardan beri ekonomik paketler açılmakta, ancak istikrarlı bir ekonomiye kavuşamamaktadır. Devalüasyonların ülkemiz açısından önceden tahmin edilemeyecek bir keyfiyet olmadığı, kur politikalarının her an değişebileceği bir gerçektir. Devalüasyon ve ekonomik krizlerin aniden oluşmadığı, piyasadaki belli ekonomik darboğazlardan sonra meydana geldiği bilinmektedir.

Ülkemizde 1958 yılından beri devalüasyonlar ilan edilmekte sık sık para ayarlamaları yapılmakta, Türk parasının değeri dolar ve diğer yabancı paralar karşısında düşürülmektedir.

Ülkemizdeki istikrarsız ekonomik durum davacı tarafından tahmin olunabilecek bir keyfiyettir. Somut olayda uyarılmanın koşullarından olan öngörülemezlik unsuru oluşmamıştır."

Yargıtay'ın aşırı ifa güçlüğü ile ilgili yukarıdaki içtihadı çok uzun yıllardır devam etmektedir. Yine Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 07.06.2003 tarihinde vermiş olduğu bir kararda aynı gerekçelerle öngörülemezlik unsurunun oluşmadığı belirtilmiştir.

Yine Yargıtay'a göre:

"Yukarıdan beri açıklandığı gibi Türkiye'de yıllardan beri ekonomik paketler açılmakta, ancak istikrarlı bir ekonomiye kavuşamamaktadır. Devalüasyonların ülkemiz açısından önceden tahmin edilemeyecek bir keyfiyet olmadığı, kur politikalarının güvenilir olmadığı bir gerçektir. Nitekim kira sözleşmesinin yapıldığı tarihten 1 ay sonra Kasım 2000 tarihli ve bundan kısa bir süre sonra da Şubat 2001 tarihli ekonomik kriz meydana gelmiştir. Devalüasyon ve ekonomik krizlerin bir anda oluşmadığı, piyasadaki belli ekonomik darboğazlardan sonra meydana geldiği bir gerçektir. Davacı tacirin ekonomik krizin işaretlerinin belli olduğu bir dönemde, Kasım 2000 krizinden 20 gün önce yabancı para üzerinden kira sözleşmesi yapması basiretli bir tacir olarak davranmadığı sonucuna varılmalıdır.

TTK. 18/1. maddesinde A.Ş.lerin tacir oldukları açıklanmıştır. Aynı Yasanın 20/II maddesinde de her tacirin ticaretine ait faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir. Basiretli bir iş adamı gibi davranma yükümü aslında objektif bir özen ölçüsü getirmekte ve tacirin ticari işletmesiyle ilgili faaliyetlerinde, kendi yetenek ve imkanlarına göre ondan beklenebilecek özeni değil aynı ticaret dalında faaliyet gösteren tedbirli, öngörülü bir tacirden beklenen özeni göstermesinin gerekli olduğu kabul edilmektedir. Gerekli tedbirleri almadan sözleşme yapan ve borç altına giren tacirin alabileceği tedbirlerle önleyebileceği bir imkansızlığa dayanması kabul edilebilecek bir durum değildir.

Ülkemizde 1958 yılından beri devalüasyonlar ilan edilmekte sık sık para ayarlamaları yapılmakta, Türk parasının değeri dolar ve diğer yabancı paralar karşısında düşürülmektedir.

Ülkemizdeki istikrarsız ekonomik durum tacir olan davacı tarafından tahmin olunabilecek bir keyfiyettir. Somut olayda uyarlamanın koşullarından olan öngörülmezlik unsuru oluşmamıştır."

Yargıtay içtihatlarına göre Türkiye'de ekonominin kötü gidişine bağlı olarak döviz kurlarındaki yükselmeler, devalüasyonlar gibi sıkıntılar öngörülemez değildir.

Dolayısıyla taraflar tacir ise basiretli davranma yükümlülükleri bulunduğu için söz konusu durumları tahmin etmelidir.

5. TÜRKİYE'DE MEYDANA GELEN EKONOMİK SIKINTILARIN SÖZLEŞMELERE OLAN ETKİSİ NASILDIR?

TBK 138.maddesi ve yukarıda yaptığımız açıklamalar uyarınca taraflardan birinin aşırı ifa güçlüğü nedeniyle hakimden sözleşmenin uyarlanmasını isteyebilmesi için sözleşmenin yapıldığı sırada taraflarca öngörülemeyen ve öngörülmesi de beklenmeyen olağanüstü bir durumun varlığı gerekmektedir. Doktrinde verilen örnekler arasında para değerinin önemli ölçüde düşmesi de öngörülemeyen olağanüstü bir durum olarak sayılmıştır.

Gerçekten de Türkiye ekonomisine baktığımızda son yıllarda döviz kurunun çok kısa sürelerde çok fazla arttığı gözlenmektedir ve bu öngörülemez bir durum yaratmıştır.

15.07.2016 tarihinde 2,8772 Dolar/TL olan dolar kuru 15.11.2016 tarihinde yani sadece 4 ayda 3,2875 Dolar/TL olmuş yine 25.06.2018 tarihinde 4,6397 TL olan Dolar/TL kuru 2 ay bile geçmeden 7 Türk Lirası seviyesini görmüştür. Yalnızca 2 senede dolar kuru 2 katına çıkmıştır.

Yargıtay birçok kararında Türkiye ekonomisinde devalüasyonların, krizlerin çok sık yaşandığını ve bu durumların öngörülemez olmadığını ifade etmiştir.

Ancak 2000'li yılların başından sonra Yargıtay'ın söylediği şekilde büyük ekonomik krizlere rastlanmamış dolar kuru 2003'ten 2013'e kadar yani 10 yıllık sürede 1,656 Dolar/TL'den 2,1642 Dolar/TL seviyelerine gelmiştir.

Bu nedenle son dönemde yaşanan Dolar/TL seviyesindeki değişimlerin öngörülemez olduğu ve bu değişimin sözleşme şartlarını dürüstlük kuralına aykırı olacak şekilde bozduğu söylenebilecektir.

Bu durumun yapılan sözleşmeler açısından aşırı ifa güçlüğü hususunu gündeme getirebileceği kanaatindeyiz.

SONUÇ

- **Aşırı ifa güçlüğü TBK 138. maddede düzenlenmiştir. Taraflardan biri sözleşmenin yapıldığı sırada taraflarca öngörülemeyen ve öngörülmesi de beklenmeyen olağanüstü bir durumun varlığı halinde hakimden sözleşmenin yeni koşullara uyarlanmasını isteyebilir.**
- **TBK'nın 344. maddesine göre "Sözleşmede kira bedeli yabancı para olarak kararlaştırılmışsa, beş yıl geçmedikçe kira bedelinde değişiklik yapılamaz." Ancak " bu Kanunun, "Aşırı ifa güçlüğü" başlıklı 138 inci maddesi hükmü saklıdır." Dolayısıyla kira bedeli yabancı para olarak kararlaştırıldığında taraflardan biri öngörülemeyecek şekilde meydana gelen döviz kuru artışlarında hakimden uyarlama talep edebilecektir.**
- **Her ne kadar yerleşik Yargıtay içtihatlarında; "Türkiye'de ekonominin kötü gidişine bağlı olarak döviz kurlarındaki yükselmeler, devalüasyonlar gibi sıkıntılar öngörülemez değildir. Dolayısıyla taraflar buna dayanarak aşırı ifa güçlüğü olduğu ve işlem temelini çöktüğünü ileri süremezler." görüşü hakim olsa da, bu içtihatların günümüzde uygulanabilirliği kalmamıştır.**

Türkiye geliştirmekte olan bir ekonomiye sahiptir ve bundan dolayı zaman zaman ciddi ekonomik krizler geçirmiştir. Ancak son 15 yılda Türkiye ekonomisi hiçbir zaman şu anki kadar ani değişikliklere şahit olmamıştır. Bunun yanında Türkiye, 2002 yılında geçtiği serbest kur rejiminde ilk kez bu şekilde bir krizle karşı karşıya kalmıştır. Yukarıda rakamlarla açıklandığı üzere çok kısa sürelerde döviz kuru çok fazla artmakta ve buna anlık gelişen ekonomik veya siyasi olaylar sebep olmaktadır.

Bu konuda değerlendirme yaparken sözleşmenin yapılış tarihini ve tarafların tacir olup olmamasını dikkate almamız gerekmektedir. Gerçekten de taraflar 3 yıl önce bir sözleşme yapmışlarsa bu sözleşmede döviz ile borçlanan taraf 3 yıl içinde çok ciddi bir külfet altına girmiş olacaktır. Son 3 yılda Türkiye'de ekonomiye büyük etkisi olan çok fazla olay yaşanmıştır. Bu olayların basiretli davranma yükümlülüğü bulunan tacirler için bile tahmin edilmesi zordur.

Dolayısıyla özellikle son yıllarda yapılan sözleşmelerden dolayı taraflardan biri sözleşmenin yeni koşullara uyarlanması sebebiyle hakime başvurduğunda hakim somut olayın ve dönemin özelliklerine dikkat etmelidir. Ancak tüm bunlara rağmen kendinden beklenen özeni göstermekle yükümlü bulunan tacirlerin geride bıraktığımız şu son günlerden itibaren yapacakları sözleşmelerde ekonominin bu durumunu göz önünde bulundurmaları ve döviz ile borçlanırken daha fazla dikkat etmeleri gerekmektedir. Aksi halde Yargıtay önüne benzer bir uyuşmazlık geldiğinde uzun yıllardır yapmış olduğu yorumu yeniden yapabilecektir.